

PERAKENDE TİCARETTE UYGULANACAK İLKE VE KURALLAR HAKKINDA YÖNETMELİK YAYIMLANDI.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından kabul edilen Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelik (“Yönetmelik”), 06.08.2016 tarihli ve 29793 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ocak 2015’te yürürlüğe giren 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’a (“PTDHK”) dayanılarak hazırlanan Yönetmelik, “*perakende ticarete uygulanacak ilke ve kurallar ile perakende işletmelerin denetimine ve denetim sonucunda uygulanacak yaptırımlara ilişkin usul ve esasları*” düzenlemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, Yönetmelikte düzenlenen başlıca konular şunlardır:

- Prim ve bedel talepleri, ödeme süreleri ve mağaza markalı ürünler
- Kampanyalı ve indirimli satışlar
- Yöresel ürünler ve bunların üretici ve tedarikçileri
- Perakende işletmelerin çalışma saatleri
- Denetim ve ceza yaptırımlar

Aşağıda bu Yönetmeliğin söz konusu hususlara ilişkin getirdiği hükümler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bunun dışında, PTDHK hakkında hazırlamış olduğumuz bilgi notuna ulaşmak için <http://www.lbfpartners.com/tr/yayin/perakende-ticaretin-duzenlenmesi-hakkinda-kanunun-getirdikleri.html> linkini tıklayınız.

1. Prim ve Bedel Talepleri

PTDHK’nın 6. maddesinin ilk fıkrasında, büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin; üretici veya tedarikçiden mağaza açılışı ve tadilatı, ciro açığı, banka ve kredi kartı katılım bedeli ve benzeri adlar altında ürün talebini doğrudan etkilemeyen herhangi bir prim veya bedel talep edemeyeceği düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise, bahsi geçen perakende işletmelerinin, satışa konu ürünün talebini doğrudan etkileyen reklam, anons veya raf tahsisi gibi hizmetlerden dolayı üretici veya tedarikçiden prim ya da bedel talebinde bulunabilmesi için, bunun türünün ve oranının sözleşmede belirtilmesi, prim veya bedel talebinin sözleşme süresiyle sınırlı olması ve de prim ya da bedel talebine konu olan ürünün sözleşme süresince rafta satışa sunulması şartları aranmıştır.

Yönetmelik, 4 üncü maddesinin ilk iki fırcasında, esas itibariyle PTDHK'da öngörülen söz konusu kuralları tekrar etmiştir. Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin son fırcası, bunlara ek olarak, prim ya da bedel talebine konu ürünün perakende işletmenin palet, sepet, stant ve diğer teşhir ünitelerinde satışa sunulmasının, raf tahsisi hizmetinin verildiği anlamına geleceğini öngörmüştür.

2. Ödeme Süreleri

PTDHK'nın 7'inci maddesinde, üreticiler veya tedarikçiler ile perakende işletmeleri arasındaki alım satım işlemlerinden kaynaklı ödemelerin, sözleşmede öngörülen tarihte yapılmasının esas olduğu, ancak üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen hızlı tüketim mallarına ilişkin ödemelerin süresinin, alacaklı üretici veya tedarikçinin küçük işletme, borçlunun ise büyük ölçekli işletme olduğu hâllerde teslim tarihinden itibaren otuz günü geçemeyeceği düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 5'inci maddesi, PTDHK'da öngörülen söz konusu hükümleri tekrar etmenin yanısıra, otuz günlük sürenin hesaplanması ve uygulanmasına ilişkin açıklayıcı nitelikte bazı ek düzenlemelere yer vermiştir. Buna göre,

- Otuz günlük süre, vadeli araçlarla yapılan ödemelerin vadesi için de geçerli olacaktır.
- Teslim tarihinin belirlenemediği durumlarda, sevk irsaliyesinin düzenlendiği tarih, otuz günlük sürenin hesaplanması açısından teslim tarihi olarak kabul edilecektir.
- Sözleşme dönemi içinde tarafların işletme ölçeğinde meydana gelen değişimler, göz önünde bulundurulacaktır,
- Hızlı tüketim mallarının kısım kısım teslimi halinde, otuz günlük ödeme süresinin hesaplanmasında her bir teslimat ayrı ayrı dikkate alınır.

3. Mağaza Markalı Ürün Satışı

PTDHK'nın 8'inci maddesinde, yurt içinde üretilen ve gıda, içecek, temizlik ve kişisel bakım gibi hızlı tüketim malı niteliği taşıyan mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve/veya ambalajında, perakendecinin ad, unvan veya markasının yanı sıra üreticinin ad, unvan ya da markasına da uygun ve kolay okunabilir bir şekilde yer verilmesi zorunlu kılınmıştır.

Yönetmeliğin 6'ıncı maddesinde ise, PTDHK'nın söz konusu hükmünün uygulanmasına ilişkin daha detaylı hükümlere yer verilmiştir. Buna göre:

- Ürünün üzerinde ve/veya ambalajında, ürünün hangi büyük mağaza veya zincir mağaza adına üretildiği belirtilmelidir.
- Mağaza markalı ürünlerin üzerinde ve/veya ambalajında üreticinin ad, unvan veya markasına, mağaza markasıyla aynı yazı karakterinde, bu yazının en az yüzde yirmi beşi punto büyüklüğünde ve parantez içinde, uygun ve kolay okunabilir bir şekilde yer verilmelidir.
- Üreticinin ad, unvan ya da markasına ilişkin rakam, harf, kelime, işaret ve semboller eksiksiz, okunabilir, gerçeğe uygun ve karışıklığa sebebiyet vermeyecek şekilde kullanılmalıdır.

4. Kampanyalı Satışlar

PTDHK'nın 9'uncu maddesinde, perakende işletmelerinin 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uymak kaydıyla indirimli veya promosyonlu satış kampanyaları düzenleyebileceği, ancak söz konusu kampanyaların süresinin işyeri açılışı, devri, kapanışı, adres veya faaliyet konusu değişikliğinde üç ayı, tasfiye durumunda ise altı ayı geçemeyeceği belirtilmiştir. Söz konusu maddede, bunlara ek olarak, perakende işletmelerin başlangıç ve bitiş süresi belli olmayan indirimler yapması yasaklanmıştır.

Yönetmeliğin 7'inci maddesinde ise, PTDHK'nın kampanyalı satış ve alışveriş festivali hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ilişkin daha detaylı usul ve esaslar düzenlenmiştir. Buna göre:

- Üç ve altı aylık süre sınırlarını işyeri açılışı için işyeri açma ve çalışma ruhsatı tarihi, tasfiye durumunda tasfiyeye giriş tarihi, işyerinin devri ve kapanışı ile adres ve faaliyet konusu değişikliklerinde ise kampanyanın başlangıç tarihi dikkate alınır.
- İşyerinin devri ve kapanışı ile adres ve faaliyet konusu değişikliği durumlarında, kampanyanın başlangıç tarihi il müdürlüğüne bildirilmelidir.
- İndirimli veya promosyonlu satış kampanyasının afiş, pankart ve benzeri araçlarla veya internet sitesinden ilan edilmesi halinde, bu araçlarda, kampanyanın başlangıç ve bitiş tarihine kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde yer verilmesi gerekir.

5. Sürekli İndirimler

Perakende işletmelerinin süresi belli olmayan indirimler yapmasının diğer benzer işletmeleri olumsuz etkileyebileceği düşünülerek süresiz indirimler yapmasına da

PTDHK’da sınırlama getirilmiştir. Yönetmelikte bu husus daha detaylı şekilde düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 9’uncu maddesinde, “sürekli indirimli satış”, *Yönetmeliğin 10.’uncu maddesinde belirtilen niteliklere sahip malların perakende işletmelerce indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı üzerinden yıl boyunca satılması* olarak tanımlanmıştır. Yönetmeliğin 10. maddesine göre, bir malın sürekli indirime konu olabilmesi için aşağıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekir:

- Üretimini sonlanmalı ve sınırlı sayıda üretim gibi nedenlerle serideki stok adedi az olmalı,
- Belli bir mevsimde veya dönemde satılmak üzere üretilmekle birlikte, mevsim ya da dönem sonuna yakın yahut mevsim veya dönemin bitiminden sonra satışa konu olmalı,
- İhraç edilmek amacıyla üretilmekle birlikte çeşitli nedenlerle ihraç edilememiş olmalı,
- Biçim, renk, büyüklük ve benzeri nitelikler bakımından maddi, ekonomik veya hukuki eksiklikler içermeli,
- Teşhirde kullanılmış olmalı,
- İade edilmiş olmalı,
- Fabrika çıkış fiyatı üzerinden satışa sunulmalı.

Yönetmeliğin 9’uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, satışa sunduğu her bir mal grubunun en az yüzde yetmiş 10 uncu maddede belirtilen nitelikleri taşıyan perakende işletmeler, indirimin sürekli olduğunu gösteren ya da çağrıştıran ibareler kullanmalıdır. Söz konusu işletmeler, bu ibarelere, işletmelerinin ön cephesinde ve mağaza içinde sürekli indirimli satışa ayrılan kat veya reyon gibi bölümlerin giriş veya ön kısmında kolaylıkla görülebilir ve okunabilir bir şekilde yer vermek zorundadır.

Yönetmeliğin 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında ise, yıl içinde dönemsel olarak faaliyet gösteren ve bu dönem boyunca satışa sunduğu malların en az yüzde yetmiş 10 uncu maddede belirtilen niteliklere sahip olan perakende işletmelerin yıl boyunca satış yaptığı kabul edileceği düzenlenmiştir.

Son olarak, 9’uncu maddesinin dördüncü fıkrası, satışa sunulan her bir mal grubunun en az yüzde yetmişinin 10 uncu maddede belirtilen nitelikleri taşıdığına ve sürekli indirimli satışa konu malların indirimli fiyattan veya malların fabrika çıkış fiyatı

üzerinden satışa sunulduğuna ilişkin ispat yükümlülüğü sürekli indirimli satış yapan perakende işletmeye ait olacağını düzenlemiştir.

6. Alışveriş Festivali

PTDHK'nın 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında, mahallî idareler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile bunların ortağı olduğu şirketler ve diğer tüzel kişilerin, birlikte veya bağımsız olarak, perakende işletmelerin katılımıyla, yılın belli dönemlerinde, ilçe, il, bölge veya ülke düzeyinde alışveriş festivali düzenleyebileceği öngörülmüştür. Yönetmeliğin 8'inci maddesi ise, alışveriş festivallerine ilişkin PTDHK'nın söz konusu hükmünü tekrar etmiş ve bu konuda bazı ek hükümler öngörmüştür. Buna göre.

- Alışveriş festivalinin başlangıç ve bitiş tarihleri ile festival programı, festivalin ilçe veya il düzeyinde düzenlenmesi durumunda il müdürlüğüne; bölge veya ülke düzeyinde düzenlenmesi durumunda ise Bakanlığa en az bir ay önceden yazılı olarak bildirilecektir.

- Alışveriş festivalinin süresi bir yıl içinde altmış günü geçemeyecektir.
- Festival programında; festivalin etkinlik takvimi, ilçe, il, bölge ve/veya ülke düzeyindeki uygulama alanı, bütçesi, katılımcıların işletme adı ve/veya ticaret unvanı, adresi, telefonu gibi iletişim bilgileri, varsa tanıtıma ilişkin internet sitesi adresi ve festivali düzenleyen tüzel kişilere ait iletişim bilgilere yer verilecektir.

7. Yöresel Ürünlere Raf Tahsis Edilmesi ile Üretici ve Tedarikçileri

Yöresel ürünlerin tüketiciye ulaşmasını kolaylaştırmak ve yerel üreticilerin ürünlerini perakende işletmelerde satışa sunma fırsatı bulmasını sağlamak amacıyla, PTDHK ve buna dayalı olarak çıkarılan Yönetmelikte yöresel ürünlere ilişkin kapsamlı hükümlere yer verilmiştir.

PTHDK'nın 13. maddesinin üçüncü fıkrasında, hızlı tüketim mallarının satışının yapıldığı büyük mağaza ve zincir mağazalar ile bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin, satış alanlarının en az yüzde birine tekabül edecek şekilde raf alanını, mağazanın bulunduğu ilde üretilmesi kaydıyla coğrafi işaretli olarak tescil edilen veya coğrafi işaretli olarak tescil edilmemiş olsa bile meslek kuruluşlarının uygun görüşü alınarak ticaret il müdürlüklerince belirlenen hızlı tüketim malı niteliği taşıyan yöresel ürünlere tahsis etmesi zorunlu kılınmıştır.

PTHDK'nın bu hükmünden yola çıkan Yönetmeliğin 11'inci maddesinde, yöresel ürünlere perakende işletmelerinde yer verilmesine ilişkin öngörülen önemli hususlar ise şöyledir:

- Perakende işletmenin esas işletme konusu çerçevesinde satışa sunabileceği ürün çeşitliliğine uygun olmayan yöresel ürünler için raf tahsisi zorunluluğu aranmayacaktır.

- Yöresel ürünlerin, satış alanındaki stant ve benzeri ünitelerde konumlandırılması halinde rafta satışa sunma zorunluluğunun karşılandığı kabul edilecektir.

- Raf tahsisi, yöresel ürün üretici ve tedarikçilerinin perakende işletmeye yaptığı yazılı başvurusu üzerine yapılır. Üretici ve tedarikçilerin başvurusunun makul sebeplerle uygun bulunmaması veya yöresel ürün olmaması nedeniyle doldurulamayan raf alanları, diğer ürünlerin satışı amacıyla kullanılabilir. Başvuruya ilişkin ispat yükümlülüğü üretici ve tedarikçiye aittir.

- Bayi işletme ve özel yetkili işletmelerin satış alanı, büyük mağaza ve zincir mağazaların satış alanı gibi hesaplanır.

Yönetmeliğin 12'inci maddesi ise, yöresel ürünlerin belirlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir. Bu kapsamda:

- Ticaret İl müdürlüğü, yöresel ürünler ile üretici ve tedarikçilerini o ildeki ticaret ve sanayi odaları veya ticaret odaları, esnaf ve sanatkârlar odaları birliği, ziraat odaları ve varsa ilin en fazla üyeye sahip tüketici örgütünün önerilerini alarak il düzeyinde belirler. Söz konusu kuruluşlar, yöresel ürünler ile bu ürünlerin üretici ve tedarikçilerine ilişkin önerilerini, talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içinde yazılı olarak il müdürlüğüne gönderir.

- İl müdürlüğü, önerilerin kendisine ulaştığı tarihten itibaren on gün içinde yöresel ürünler ile bu ürünlerin üretici ve tedarikçilerini liste halinde tespit ve internet sitesinde ilan eder. Bu listeye yedi gün içinde il müdürlüğü nezdinde itiraz edilebilir.

- İtiraz başvurusunda il müdürlüğüne, listede yer alan yöresel ürünlerin üreticisi veya tedarikçisi olduğunu gösterir belge ibraz edilir. İtirazlar, itiraz süresinin bitiminden itibaren beş gün içinde karara bağlanır. Kesinleşen liste, il müdürlüğüne internet sitesinde ilan edilerek Bakanlığa ve ikinci fıkrada belirtilen kuruluşlara gönderilir.

- Yöresel ürünler ile üretici ve tedarikçileri listesi, iki yılda bir aralık ayında güncellenir.

8. Çalışma Saatleri

PTDHK'nın 13'üncü maddesinde, perakende işletmelerin bir kısmının veya tamamının çalışma saatleri; mesleğe, mevsime ve turizme özgü şartlar ve benzeri hususlar gözetilerek meslek kuruluşlarının müşterek teklifi üzerine yetkili idarenin görüşü alınmak suretiyle vali tarafından belirleneceği; bununla birlikte, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonunun müşterek teklifi üzerine faaliyet kollarına göre perakende işletmelerin çalışma saatlerini bölge veya ülke düzeyinde belirleme yetkisi sahip olacağı düzenlenmiştir.

Yönetmelik, 13, 14 ve 15'inci maddelerinde, perakende işletmelerinin çalışma saatlerinin belirlenmesine ilişkin PTDHK'da öngörülen söz konusu usul biraz daha detaylandırılmıştır.

9. Denetim Ve Ceza Hükümleri

PTDHK'nın 17'inci maddesi, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın ve yetkili idarelerin perakende işletmelerinin denetimi hakkındaki yetkilerini düzenlemiştir. PTDHK'nın 18'inci maddesinde ise, Kanun hükümlerinin ihlal edilmesi halinde perakende işletmelere uygulanacak idari para cezaları düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 16'ıncı maddesinin üçüncü fıkrasında, yetkili idareler tarafından yapılan denetimin sonuçlarının, denetimin sonuçlandığı tarihten itibaren on beş gün içinde Bakanlığa bildirilmesi kuralı getirilmiştir. Yönetmeliğin 16. maddesinin son fıkrasında ise, idari para cezalarının Bakanlık tarafından doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine yetkili idare tarafından uygulanacağı ve Bakanlığın idari para cezası uygulama yetkisini, merkezde Genel Müdürlüğe, taşrada il müdürlüğüne devredebileceği öngörülmüştür.